

Григорович Легенький. – К., 2000. – 412 с.

9. Легенький Ю.Г. Історія дизайну: навчальний посібник / Юрій Григорович Легенький. – К.: Вища школа, 2006. – 560 с.

10. Легенький Ю.Г. Метаісторія костюма / Юрій Григорович Легенький. – К., 2003. – 516 с.

11. Легенький Ю.Г. Філософія моди ХХ століття / Юрій Григорович Легенький. – К., 2003. – 417 с.

12. Легенький Ю.Г., Ткаченко Л.П. Система моди: культурологія, естетика / Легенький Ю.Г., Ткаченко Л.П. – К.: Легпром-бытздат, 1991. – 416 с.

13. Лосев А.Ф. Проблема символу і реалістичне мистецтво / А.Ф. Лосев. – М.: Искусство, 1976. – 367 с.

14. Лотман Ю.М. Культура і взрив / Ю.М. Лотман. – М.: Гнозис: Прогресс, 1992. – 272 с.

15. Мерло-Понти М. Феноменологія восприяття / М. Мерло-Понти. – Спб.: Увента; Наука, 1999. – 603 с.

16. Стриженова Т. Из історії радянського костюма / Т. Стриженова. – М.: Советский художник, 1972. – 340 с.

17. Турутіна Е.С. Андрогінність як вираження антропологічного значення любові в гендерній деконструкції українського філософсько-культурологічного дискурсу // Вестник ТПУ. Серія Гуманитарні науки. – Томск, 2006. – №7 (58). – С. 98–105.

18. Экстер А. Современная одежда / А. Экстер. – Красная нива. – 1923. – №21.

19. Юнг К.Г. Сознание и бессознательно / Ю.К. Юнг. – М.: Академический проект, 2007. – 188 с.

References

1. Bart R. Sistema mody. Stati po semiotike / Rolan Bart: per. s fr. S.N. Zenkina. – М.: Izdatelstvo im. S. Sabashkovykh, 2003. – 512 s.

2. Gomilko O. Metafizyka tilesnosti: kontsept tila u filisofskomy diskursi / Olga Gomilko. – К.: Naukova dymka, 2001. – 338 [2] s.

3. Gyrevich P.S. Filosofiya kылtury / P.S. Gyrevich. – М.: Aspekt-Press, 1995. – 288 s.

4. Gysserl E. Idei k chistoy fenomenologii I fenomenologicheskoy filosofii v 2 t / E. Gysserl. – М.: Akademicheskij proekt, 2009. – Т. 1. – 289 s.

5. Dzenkovskaya-Kozlovskaya A. Zhenskaya moda ХХ veka / A. Dzenkovskaya-Kozlovskaya: per s pol. – М.: Nayka, 1987. – 344 s.

6. Dygin A.G. Filosofiya traditsionalisma / A.G. Dygin. – М.: Aektogeya tsenter, 2002. – 624 s.

7. Kon I.S. Myzhskoe telo v istorii kылtury / I.S. Kon. – М.: Slovo, 2003. – 254 s.

8. Legenkiy U.G. Dizain: kылturologiya ta estetika / Uriy Grigirivich Legenkiy. – К., 2000. – 412 s.

9. Legenkiy U.G. Istoriya dizainy: navchalniy posibnyk / Uriy Grigirivich Legenkiy. – К.: Vuscha shkola, 2006. – 560 s.

10. Legenkiy U.G. Metaistoriya kostuma / Uriy Grigirivich Legenkiy. – К., 2003. – 516 s.

11. Legenkiy U.G. Filosofiya mody ХХ st. / Uriy Grigirivich Legenkiy. – К., 2003. – 417 s.

12. Legenkiy U.G., Tkachenko L.P. Sistema mody: kылturologiya, estetika / Uriy Grigirivich Legenkiy, Tkachenko L.P. – К.: Legprom-bytizdat, 1991. – 416 s.

13. Losev A.F. Problema simvola I realisticheskoe iskystvo / A.F. Losev. – М.: Iskystvo, 1976. – 367 s.

14. Lotman U.M. Kылtura i vzryv / U.M. Lotman. – Gnozis: Progress, 1992. – 272 s.

15. Merlo-Ponti M. / Fenomenologiya vospriyatiya / M. Merlo-Ponti. – Spb.: Uventa; Nayka, 1999. – 603 s.

16. Strizhenova T. Iz istorii sovetskogo kostum / T. Strizhenova. – М.: Sovetskij hydozhnik, 1972. – 340 s.

17. Turynina E.S. Androginnost kak vyrazhenie antropologicheskogo smysla lubvi v gendernoi dekonstryktsii otechestvennogo filosofsko-kылturologicheskogo diskursa / Vesnik TPU. Seriya gumanitarnue nayki. – Tomsk, 2006. – №7 (58). – S. 98–105.

18. Ekster A. Sovremennaya odezhda / Ekster. – Krasnaya niva. – 1923. – №21.

19. Ung K.G. Soznnie I bessoznatelnoe / K.G. Ung. – М.: Akademicheskij proekt, 2007. – 188 s.

Derman L.N., senior lecturer, department of design and advertising, institute of philosophy education and science, the National Pedagogical University named after M.P. Drahomanov (Ukraine, Kiev), dermanl@ya.ru

Communicative culture in fashion XX–XXI century

In the article are consider phenomenon of fashion in space communications. Determine its role and influence in several dimensions: sociological, anthropological, cultural, historical and communicative. The main objective of this study is a structured way of communication in the context of the physical implications of communicative space fashion XX–XXI century.

During the writing of research were used as research methods: a comparative analysis, the method of formalization, dialectical and phenomenological methods. Important niche in the study took comparative and systemic approaches.

The article raises the question of how representation occurs in fashion physicality, information exchange, values, how the general community of bodily compounds, existing in a cultural context.

We investigate the modeling body biomechanics of human movement in the context of socio-cultural communication. The article presents the main issues raised and relatively modern design, where clothing is understood as the image of the world or of the communication space.

Considered a fashion that transforms feminine and masculine physicality in androgynous, transformative features. The emergence of polyvalent existence communicative culture in fashion. Concept of androgyny as part of industry art, fashion.

Keywords: design, phenomenon, fashion, communication, culture, manufacturing clothing, androgynous culture, bodily practices, biomechanics, disciplinary practices, self identity.

Дерман Л.Н., старший преподаватель кафедры дизайна и рекламы института философского образования и науки, Национальный педагогический университет им. М.П. Драгоманова (Украина, Киев), dermanl@ya.ru

Коммуникативная культура в моде XX–XXI в.

Рассматривается феномен моды в пространстве коммуникаций. Определяется его роль и влияние в нескольких измерениях: социологическом, антропологическом, культурно-историческом и коммуникативном. Основной задачей данного исследования: структурировать образы коммуникаций в контексте телесных импликаций коммуникативного пространства моды XX–XXI века.

В ходе написания исследовательской работы использовались такие методы исследования как: сравнительный анализ, метод формализации, диалектический и феноменологический методы. Важную нишу в исследовании заняли компаративистские и системные подходы.

В статье поднимается вопрос о том, как в моде происходит репрезентация телесности, обмен информацией, ценностями, как осуществляется общая общность телесных соединений, существующих в контексте культуры.

Исследуется моделирование телом биомеханики движения человека в контексте социокультурных коммуникаций. В статье излагаются и поднимаются основные вопросы, относительно современного проектирования, где одежда понимается как образ мира или коммуникативного пространства.

Рассматривается мода, которая трансформирует женскую и мужскую телесность в андрогинные и трансформативные признаки. Возникновение поливалентного существования коммуникативной культуры в моде. Концепт андрогинности как части индустрии искусства, моды.

Ключевые слова: дизайн, феномен, мода, коммуникации, культура, прозоодежда, андрогинная культура, телесные практики, биомеханика, дисциплинарные практики, самоидентичность.

* * *

УДК 351.862.4

Отрешко В.

кандидат педагогичних наук (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ МОВНИХ ПРІОРИТЕТІВ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Розглядається питання інформаційної безпеки в контексті вироблення пріоритетів державної мовної політики України.

Ключові слова: інформаційна безпека, мова, мовна політика, державотворення.

Забезпечення інформаційного захисту країни – важлива функція держави, реалізація якої безпосередньо пов'язана з вирішенням мовних проблем. Через те що головним засобом передачі інформації є мова, питання про інформаційну безпеку варто розглядати також з позиції іншомовного впливу, та навіть іншомовної диверсії. Для інформаційної безпеки України сьогодні

важливо досягти належного стану мовної захищеності. Це можна зробити насамперед шляхом прийняття необхідних законів щодо функціонування державної мови та мов національних меншин. Однак дискусії, які розгорілися в суспільстві у зв'язку з прийняттям Закону України “Про засади державної мовної політики” свідчать про значну політизацію мовного питання в Україні. І хоча творці мовного законопроекту запевняли суспільство, що він жодним чином не зашкодить розвитку української мови, а лише сприятиме використанню регіональних мов, досі лунають закиди щодо його невідповідності європейським стандартам захисту державної мови та мов національних меншин.

Аналіз наукових досліджень і публікацій відомих вчених таких як Г.Сашук [1], О.Морозов [3], В.Ліпкан, Ю.Максименко, В.Желіховський [4], О.Тетерич [6], Н.Костриця [11] та інших свідчить, що мову від інформаційних загроз або негативних впливів необхідно захищати як і інший об'єкт інформаційного впливу. Цільовий вплив на мовну політику держави в явній чи неявній формі є одним з джерел загроз національним інтересам. Тому актуальність дослідження проблем забезпечення на законодавчому рівні мовних пріоритетів українського державотворення як складової інформаційної безпеки не викликає сумнівів.

Метою статті є формування засад належного стану мовної захищеності як протидії іншомовному впливу в контексті інформаційної безпеки держави.

Важливою рисою світового суспільного прогресу є розвиток інформаційних технологій і впровадження їх практично в усі сфери діяльності, що істотно змінює структуру суспільства. Реалізація національних інтересів щодо забезпечення інформаційної безпеки – один з найважливіших напрямів діяльності держави. Існує цілий комплекс інформаційних загроз, серед яких: відсутність чіткої ідентифікації України у глобальному інформаційному просторі та її стратегії захисту державної мови як одного із пріоритетів державотворення. Особливістю цього є те, що мова є головним засобом передачі інформації є мова, а тому і стан її захищеності повинен відноситися до питання інформаційної безпеки держави [1].

О.Данільян, О.Дзьобань і М.Панов визначають інформаційну безпеку як безпеку об'єкта від інформаційних загроз або негативних впливів. Це стосується й мовної політики оскільки вона може становити собою ефективний і цивілізований шлях колонізації однієї країни іншою через вплив засобів масової інформації на свідомість людини та суспільства, недостатню кваліфікованість та активність українських інформаційних служб тощо [2, с. 112].

Інформаційна безпека досягається передусім реалізацією єдиної державної політики у конкретній галузі, яка будується на принципах:

- законності;
- дотримання балансу життєво важливих інтересів держави, суспільства та особистості;
- взаємної відповідальності держави, суспільства та особистості за стан безпеки;
- інтеграції з міжнародними системами забезпечення інформаційної безпеки [1].

Специфіка забезпечення інформаційної безпеки знайшла відображення в законах України “Про основи

національної безпеки України”, “Про концепцію національної програми інформатизації”, “Про національну програму інформатизації”, а також у Стратегії національної безпеки України. У Законі “Про основи національної безпеки України” вперше дано офіційну оцінку значущості й системної сутності інформаційної безпеки як невід'ємної складової національної безпеки України. Пункт 2.8. Стратегії національної безпеки України присвячено стану інформаційної безпеки в нашій державі. У ньому констатується, зокрема, що: посилюється негативний зовнішній вплив на інформаційний простір України, що загрожує розмиванням суспільних цінностей і національної ідентичності; недостатніми залишаються обсяги вироблення конкурентоспроможного національного інформаційного продукту [3, с. 23].

Отже, інформаційна безпека України – один із видів національної безпеки, важлива функція держави. Інформаційна безпека означає:

- законодавче формування державної інформаційної у тому числі й мовної політики;
- створення відповідно до законів України можливостей досягнення інформаційної достатності для ухвалення рішень з тих чи інших питань органами державної влади, громадянами та об'єднаннями громадян, іншими суб'єктами права в Україні;
- захист національних інформаційних ресурсів України з урахуванням досягнень науки та техніки й особливостей духовно-культурного життя народу України;
- створення і впровадження безпечних інформаційних технологій;
- захист права власності держави на стратегічні об'єкти інформаційної інфраструктури України;
- охорону інформації, що є об'єктом права власності або об'єктом лише володіння, користування чи розпорядження державою;
- створення загальної системи охорони інформації;
- захист національного інформаційного простору України від іншомовного впливу, іншомовної диверсії через розповсюдження спотвореної або забороненої для поширення законодавством України інформаційної продукції;
- встановлення законодавством режиму доступу іноземних держав або їх представників до національних інформаційних ресурсів на основі договорів з іноземними державами;
- законодавче визначення порядку поширення інформаційної продукції зарубіжного виробництва на території України [4, с. 28].

Цільовий вплив на інформаційні ресурси держави в явній чи неявній формі є одним із джерел загроз національним інтересам. Особливістю реалій України є несформованість і недостатня визначеність системи цінностей та інтересів суспільства, наявність низки протиріч між інтересами різних соціальних спільнот і професійних груп, що спричинює політичну та соціальну нестабільність. Внаслідок несформованості консенсусу в суспільстві щодо національних цілей, інтересів і цінностей, не забезпечується належна конструктивність у забезпеченні національної й інформаційної безпеки країни як стану захищеності

життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави від зовнішніх і внутрішніх загроз [1].

Очевидно, що інформаційна безпека є складним, системним, багаторівневим явищем, на стан і перспективи розвитку якого мають безпосередній вплив зовнішні і внутрішні чинники, найважливішими з яких є:

- політична обстановка у світі;
- наявність потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз;
- стан і рівень інформаційно–комунікаційного розвитку країни;
- внутрішньополітична обстановка в державі [3, с. 23].

Цілком очевидно, що задля забезпечення національної безпеки будь–якої країни необхідно узгодити (інакше – дотримати баланс) життєво важливі інтереси держави, суспільства й особистості. Якщо надійному захистові підлягають конституційні основи держави, економіка, оборонна сфера, територіальна цілісність, порядок управління, гілки влади тощо, то і гуманітарні цінності повинні бути не декларацією, а невід’ємною частиною правового статусу кожного українця [1].

Конкретні форми впливу інформаційного середовища на духовну сферу суспільства реалізуються як інформаційний вплив на соціальні суб’єкти різних рівнів спільності, системно–структурної та функціональної організації, змінюючи індивідуальну, групову та суспільну психологію, (термінологічно в загальному вигляді позначаються як інформаційний (або інформаційно–психологічний) вплив). Суть цього поняття відображає процес зміни психічних станів і характеристик людей під впливом інформаційно–комунікативних процесів як динамічного компонента інформаційного середовища. У цьому випадку акцентується значення інформації як засобу впливу на психіку людини.

Важливим для інформаційної безпеки держави є досягнення стану її захищеності, тобто створення і підтримка відповідних інженерно–технічних потужностей та інформаційної організації, що відповідають реальним і потенційним загрозам, а також демографічному й економічному становищу країни. За своєю загальною спрямованістю загрози інформаційній безпеці України можна поділити на такі види:

- загрози конституційним правам і свободам людини і громадянина у сфері духовного життя й інформаційної діяльності, індивідуальній, груповій і суспільній свідомості, духовному відродженню України;
- загрози інформаційному забезпеченню державної політики України;
- загрози розвитку вітчизняної індустрії інформації, включаючи індустрію засобів інформатизації, телекомунікації і зв’язку;
- загрози безпеці інформаційно–телекомунікаційних систем на території України, як діючих, так і тих, що створюються [3, с. 24].

Загальним джерелом зовнішніх загроз інформаційній безпеці особистості є та частина інформаційного середовища суспільства, яка через різні причини неадекватно відображає дійсність. Тобто інформація, що вводить людей в оману, не дає

можливості адекватно сприймати своє оточення і себе. Внутрішні джерела загроз інформаційній безпеці особистості закладені в самій біосоціальной природі психіки людини, в особливостях її формування та функціонування, в індивідуально–особистісних характеристиках індивіда, механізмах сприйняття та переробки інформації. З огляду на ці особливості, люди відрізняються мірою схильності до різних інформаційних впливів, можливостями аналізу та оцінки інформації, що надходить тощо [1].

Аналіз теоретико–методологічних основ явища інформаційної безпеки держави в умовах сучасного стану і перспектив розвитку української державності, а також результати історичного розвитку суспільства дають підставу зробити такі висновки:

1. Інформаційна безпека держави являє собою такий стан інститутів держави і суспільства, за якого забезпечується надійний захист національних інтересів країни і її громадян в інформаційній сфері.

2. Обов’язок забезпечення інформаційної безпеки як невід’ємної складової національної безпеки покладається на інформаційну організацію держави.

3. Інформаційна організація держави повинна бути гарантом інформаційної безпеки держави та її інститутів, суспільства і громадян, стабільності політичного режиму в умовах процесів глобалізації, зростання загроз із боку міжнародного тероризму, ескалації діяльності екстремістських і сепаратистських рухів і організацій як усередині країни, так і за її межами.

4. Актуальним науковим і практичним завданням у сфері забезпечення інформаційної безпеки України є досягнення єдиного підходу до визначення оптимальних моделей і шляхів її забезпечення на основі виявлення найважливіших якісних і кількісних властивостей і параметрів цього явища [3, с. 25].

Відомо, що головним засобом передачі інформації є мова. Тому питання про інформаційну безпеку варто розглядати також з позиції іншомовного впливу та навіть іншомовної диверсії. Оскільки мова – не лише самоорганізована система мовних одиниць, а, образно кажучи, “національний мовний організм, що розвивається, взаємодіючи з різними сторонами життя етноспільноти” [5, с. 8], то відповідно вплив мови на соціум є настільки ж інтенсивним, як соціуму на мову. У мові як загальнолюдському суспільному явищі вбачається трихотомія: людська мова як витвір людської природи; національна мова як колективний витвір духу етносу; індивідуальне мовлення як факт породження мови кожним окремим мовцем.

У законодавстві України юристи виділяють чотири взаємовиключних етапи мовного законодавства. Основою першого є Закон УРСР “Про мови в УРСР” 1989 року Згідно з цим законом, українська мова визначалася державною, російська мова мала статус офіційної, всі інші мови – мов національних меншин.

Другий етап базується на Конституції України, низці актів і рішення Конституційного суду України 1999 року Відповідно до цих законодавчих актів українська мова визначається державною, російська мова має особливий статус (конкретно не визначений), всі інші мови представляються мовами національних меншин.

Третій етап спирається на Європейську хартію регіональних мов і мов національних меншин, Закон України “Про судочинство, судоустрій і статус суддів” 2010 року, та рішення Конституційного суду України “Про статус суддів” 2012 року. Дані документи встановлюють, що українська мова є виключно державною, але 13 мов є регіональними в Україні і можуть використовуватися у всіх сферах суспільного життя. в залежності від доцільності. Тобто, фактично мають статус офіційної мови в цих регіонах. Разом із тим законодавством не встановлений поріг цієї доцільності, що створює зону для подальших спекуляцій [6, с. 144].

Четвертий етап розпочався з 3 липня 2012 року, коли Верховна Рада України прийняла закон “Про засади державної мовної політики”. Це рішення викликало хвилю протестів по всій Україні з причини того, що закон дозволяє використовувати російську мову в офіційному діловодстві в регіонах, в яких не менше 10% жителів говорять цією мовою. Хоча законом збережено конституційний державний статус української мови (пункт 1 статті 6 встановлює, що державною мовою України є українська мова), але при цьому, на території України гарантується й вільне використання регіональних мов. Під час прийняття закону у Парламенті та суспільстві розгорілися гострі дискусії, які після внесення змін і набуття чинності закону з 13 серпня не вщухають й досі. Головним приводом для дискусій став статус російської мови як загрози з її боку до розвитку української. З прийняттям Закону України “Про засади мовної політики” вкотре набуло актуальності питання впливу на національну самосвідомість українського народу, втрати його національної самобутності, втрати однієї з найістотніших ознак нації щодо відродження та подальшого розвитку української мови. Закон дозволяє кожному регіону країни, де як мінімум 10% населення іншого етносу користуватися не тільки державною, але й своєю рідною (регіональною) мовою в навчанні, діловодстві і під час звернень до держорганів. Юридично закон дає право 18 мовам, якими в Україні говорять національні меншини, отримати статус регіональних. А на практиці у 13 областях країни – на сході і півдні – регіонально стає російська, в Криму до подібного статусу мають шанс піднятися російська та кримськотатарська, на Закарпатті – угорська, а в Чернівецькій області – румунська [6, с. 146].

Автори закону вважають, що серед сфер, де регіональні мови після прийняття законопроекту будуть застосовуватися паралельно з українською – освіта, судочинство, органи влади, ЗМІ, дубляж фільмів. При цьому мова навчання дітей буде визначатися за заявами батьків. “Державні і комунальні навчальні заклади у встановленому порядку створюють окремі класи, групи, в яких навчання ведеться іншою мовою, ніж у навчальному закладі в цілому, за наявності достатньої кількості відповідних заяв про мову навчання”, – йдеться у пояснювальній записці авторів законопроекту.

Верховна Рада України розділилася у своїх оцінках зазначеного закону на стадії обговорювання, що викликало запеклі дискусії та, навіть, бійки. Якщо підсумувати аргументи “за” та “проти”, можна зазначити, що в Партії регіонів одноставно наголошують, що мовний законопроект ніяким чином не зашкодить роз-

витку української мови, а лише сприятиме використанню регіональних мов. Автори законопроекту зазначали неодноразово, що: “Мова не йде про другу державну мову. Єдиною державною мовою є українська. Йдеться лише про захист прав людини на використання своєї рідної мови в Українській державі. А всі ці дурниці і плітки навколо закону від недолугості політиків і від печерного небажання чути про права людини” [7].

Нагальною потребою прийняття цього закону стала необхідність надання звіту в Раді Європи про виконання Європейської хартії регіональних або міноритарних мов, ратифікованої країною у 2003 році. Адже влітку 2010 року була опублікована доповідь Комітету міністрів Ради Європи з оцінки імплементації цієї Хартії в Україні. У висновку зазначеного комітету йдеться про те, що в Україні системно і масово порушується право людини на використання рідної мови. Крім того, члени Комітету міністрів Ради Європи здивовані тим, що в Україні є велика кількість носіїв російської мови, а вона має низький і невідповідний статус. Комітет ООН з прав дитини також направив в Україну доповідь, зазначивши, що в країні не забезпечено право дитини на виховання рідною мовою. Європейська комісія з протидії расизму і нетолерантності заявила, що Україна досі не забезпечила право національних меншин на вільне волевиявлення та інтегрування в політичну націю [8].

Водночас опозиція у свої твердженнях категорична – мовний законопроект призведе до зникнення української мови і зросійщення південних і східних регіонів України. “Українська мова у цьому законопроекті позбавлена будь-яких прав. Їй ніде не залишиться місця – ні в державній сфері, ні в навчанні. Це такий спосіб влади всюди ввести російську мову. Це шлях до руйнації української держави, адже регіоналізація мови загрожує цілісності держави”, – вважає депутат Павло Мовчан [7].

Народний депутат України письменник Володимир Яворівський також висловився різко негативно щодо зазначеного закону: “Йдеться приблизно про 12 регіонів, де блискавично російська мова може стати другою державною. Української там не буде, це вже цілком зрозуміло. Це замасковано нібито під те, що так можуть робити й інші мови національних меншин, наприклад, на Закарпатті – мадяри, на Буковині може бути румунська мова тощо. Та в жодній області немає іншої мови національних меншин, де вона може мати 10 відсотків, окрім російської. А російська може мати і має – це Донецьк, Луганськ, Харків, Одеса, Миколаїв і т.д. Тобто, у законопроекті є замаскована двомовність, а інші мови повністю усуваються, тому що 10 відсотків вони ніколи не наберуть” [9].

10 січня 2013 року В.Яворівський та ще декілька депутатів зареєстрували новий законопроект, що має змінити існуючий закон. Головне в ньому це те, що українська мова посідає абсолютну визначене чітке місце у мовному середовищі України як єдина державна, яка захищається і охороняється державою. Як зазначають автори цього законопроекту, йдеться не тільки про декларації щодо розвитку української мови, а про дуже конкретні механізми. Так, відповідно до законопроекту вводяться інспекція з української мови, Центр української мови, усі, хто бажає займати державні поса-

ди, повинні складати іспит з української мови. У Пояснювальній записці вказано також, що прийнятий Закон України “Про засади державної мовної політики” не відповідає європейським стандартам захисту державної мови та мов національних меншин.

Попри посилення у Законі України “Про засади державної мовної політики” на низку міжнародних актів, зокрема на Європейську Хартію регіональних або міноритарних мов (надалі Хартію), норми закону суперечать основним завданням Хартії – говориться в пояснювальній записці до законопроекту. Хартія була укладена з метою захисту та розвитку регіональних або міноритарних мов, але не прав мовних меншин. Хартія жодним чином не гарантує будь-яких індивідуальних чи колективних прав для носіїв регіональних чи міноритарних мов. Таким чином, Закон України “Про засади державної мовної політики” закріплює хибний підхід до розуміння сфери регулювання Європейської хартії регіональних або міноритарних мов. Закон України “Про засади державної мовної політики” повторює помилковість чинного Закону України “Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин”, який робить прив’язку до “мов меншин” замість надання захисту мовам, носії якою складають меншість на певній території” [10].

Взагалі автори зазначеного законопроекту вважають, що прийняття цього закону сприятиме злагоди в суспільстві, утвердженню української мови як державної на всій території України у всіх публічних сферах суспільного життя, консолідації та розвитку української нації, захисту регіональних (міноритарних) мов, що опинилися під загрозою зникнення – відповідно до цілей та принципів, визначених Європейською Хартією регіональних або міноритарних мов, підтримання мовного розмаїття українського суспільства та міжкультурного діалогу [10].

Ліна Костенко з цього приводу зазначає: “Мова – це також обличчя народу, воно тяжко спотворене. У такій ситуації, в будь-якій, а в такій особливо, держава повинна мати глибоко продуману гуманітарну політику, створювати механізми ефективного впливу, координувати зусилля своїх учених і митців. Бо за таких деградацій, у перехідний період, це життєво необхідно – намалювати шляхетні обриси своєї культури” [11, с. 95]. Наразі процес обговорення цього законопроекту ще не завершено.

Сьогодні при виробленні пріоритетів державної мовної політики України та формуванні засад належного стану мовної захищеності як протидії іншомовному впливу слід не тільки враховувати передовий європейський досвід вирішення мовних проблем, але й забезпечити належну мовну підготовку, вивчення, крім державної і рідної, як мінімум двох іноземних мов, які в найближчій часовій перспективі будуть забезпечувати комунікації українців із світовою спільнотою. З цією метою при оновленні українського законодавства у сфері державної мовної політики необхідно враховувати не лише українські реалії, але й домінуючі фактори загальноєвропейського розвитку.

Список використаних джерел

1. Сашук Г. Інформаційна безпека в системі забезпечення національної безпеки / Г.Сашук // [Електронний документ] / Г.Сашук. – Режим доступу: http://journ.univ.kiev.ua/trk/publikacii/satshuk_publ.php

2. Данільян О.Г. Національна безпека України: сутність, структура та напрямки реалізації / О.Г. Данільян, О.П. Дзьобань, М.І. Панов. – Х.: ФОЛІО, 2002. – 296 с.

3. Морозов О.Л. Інформаційна безпека в умовах сучасного стану і перспектив розвитку державності / О.Л. Морозов // Віче. – 2007. – Т. 1. – №12. – С. 23–25.

4. Ліпкан В.А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції / В.А. Ліпкан, Ю.С. Максименко, В.М. Желіховський: Навч. посібник. – К.: КНТ, 2006. – 280 с.

5. Жайворонек В. Українська етнолінгвістика. Нариси / В.Жайворонек. – К.: Довіра, 2007. – 262 с.

6. Тетерич О.М. Етнопсихологія українців: мовний аспект / О.М. Тетерич // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2012. – №51. – С. 142–149.

7. Куришко Д. Пристрасті навколо закону про мови: чи є загроза українській мові / Д.Куришко // [Електронний документ] Новини 24.05.012. – Режим доступу: news.tochka.net/

8. Вадим Колесніченко: “Насильно мову ніхто любити не зможуть”: виступ В.Колесніченка на засіданні Медіа-клубу “На власний погляд” / [Електронний документ] Донецька громадсько-політична обласна газета. – Режим доступу: <http://donetshina.ucoz.org/>

9. Володимир Яворівський: “Чим небезпечний законопроект про двомовність? Новий законопроект Ківалова-Колесніченка “Про засади мовної політики в Україні” трохи замаскували”: Інтерв’ю інтернет-виданню Газета // [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://gazeta.ua/discuss/11/chim-nebezpechnij-zakonoproekt-pro-dvomovnist>

10. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні” 1233 від 10.01.2013 // [Електронний документ] Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45410

11. Костриця Н.М. Мова – універсальний феномен буття і свідомості української нації / Н.М. Костриця // Вісн. Черкаського нац. ун-ту ім. Б.Хмельницького. – Сер.: Педагогічні науки. – 2011. – Вип.203. – Ч.1. – С. 94–98.

References

1. Sashuk G. Informacijna bezpeka v systemi zabezpechennja nacional'noi' bezpeky / G.Sashuk // [Elektronnyj dokument] / G.Kashuk. – Rezhym dostupu: http://journ.univ.kiev.ua/trk/publikacii/satshuk_publ.php

2. Danil'jan O.G. Nacional'na bezpeka Ukraїny: sutnist', struktura ta naprjamky realizacii' / O.G. Danil'jan, O.P. Dz'oban', M.I. Panov. – H.: FOLIO, 2002. – 296 s.

3. Morozov O.L. Informacijna bezpeka v umovah suchasnoho stanu i perspektiv rozvytku derzhavnosti / O.L. Morozov // Viche. – 2007. – T.1. – №12. – S.23–25.

4. Lipkan V.A. Informacijna bezpeka Ukraїny v umovah jevrointegracii' / V.A. Lipkan, Ju.Je. Maksymenko, V.M. Zhelihovskij: Navch. posibnyk. – K.: KNT, 2006. – 280 s.

5. Zhajvoronok V. Ukraїns'ka etnolingvistyka. Narisy / V.Zhajvoronok. – K.: Dovira, 2007. – 262 s.

6. Teterych O.M. Etnopsychologija Ukraїnciv: movnyj aspekt / O.M. Teterych // Gumanitarnyj visnyk ZDIA. – 2012. – №51. – S.142–149.

7. Kuryshko D. Prystrasti navkolo zakonu pro movy: chy je zagroza ukrai'ns'kij movi / D.Kuryshko // [Elektronnyj dokument] Novyny 24.05.012. – Rezhym dostupu: news.tochka.net/

8. Vadym Kolesnichenko: “Nasyl'no movu nihto ljubyty ne zmosyt'”: vystup V.Kolesnychenka na zasidanni Media-klubu “Na vlasnyj pogljad” / [Elektronnyj dokument] Donechchyna: Gromads'ko-politychna oblasna gazeta. – Rezhym dostupu: <http://donetshina.ucoz.org/>

9. Volodymyr Javorivs'kyj: “Chym nebezpechnyj zakonoproekt pro dvomovnist'? Novyj zakonoproekt Kivalova–Kolesnichenka “Pro zasady movnoi' polityky v Ukraїni” trohy zamaskuvaly”: Interv'ju internet-vydannju Gazeta // [Elektronnyj dokument]. – Rezhym dostupu: <http://gazeta.ua/discuss/11/chim-nebezpechnij-zakonoproekt-pro-dvomovnist>

10. Pojasnjuval'na zapyska do proektu Zakonu Ukraїny “Pro funkcionuvannja ukrai'ns'koi' movy jak derzhavnoi' ta porjadok zastosuvannja inshyh mov v Ukraїni” 1233 vid 10.01.2013 // [Elektronnyj dokument] Verhovna Rada Ukraїny: oficijnyj veb-portal. – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45410

11. Kostrycja N.M. Mova – universal'nyj fenomen buttja i

svidomosti ukrai'ns'koi' nacii' / N.M. Kostrycja // Visn. Cherkas'kogo nac. un–tu im. B.Hmel'nyc'kogo. – Ser.: Pedagogichni nauky. – 2011. – Vyp.203. – Ch.1. – S.94–98.

Otreshko V., Ph.D. (Ukraine, Kiev), gileya.org.ua@gmail.com

Information security priorities in the context of language creation of the Ukrainian state

In the article the question of informative safety is examined in the context of making of priorities of public language policy of Ukraine.

Keywords: informative safety, language, language policy, creation of the state.

Отрешко В., кандидат педагогических наук (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Информационная безопасность в контексте языковых приоритетов создания украинского государства

Рассматривается вопрос информационной безопасности в контексте выработки приоритетов государственной языковой политики Украины.

Ключевые слова: информационная безопасность, язык, языковая политика, создание государства.

* * *

УДК 168.522+316.3

Ткачова Ю.

аспірант кафедри філософії, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Україна, Чернівці), tkachova23@gmail.com

ЦІНІСНО-КОМУНІКАТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАУКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Висвітлюються основні характеристики науки сучасного інформаційного суспільства зумовлені її ціннісними і комунікативними вимірами. Здійснено ґрунтовний аналіз впливу соціокультурних передумов на становлення ціннісної орієнтації суб'єкта наукової діяльності. Метою статті було окреслення ціннісних вимірів науки в умовах інформаційного суспільства через конкретизацію сутності поняття інформаційного суспільства, дослідження його основних комунікативних характеристик і виокремлення загальних ціннісних орієнтацій суспільства ХХІ ст. як соціокультурного підґрунтя трансформації наукового пізнання.

Доведено актуальність проблеми гуманізації науки, усвідомлення ролі та статусу науки, осмислення системи цінностей в умовах пізнавальної та комунікативної діяльності. В результаті цієї розвідки авторка дійшла висновку, що система наукових комунікацій відображає не лише зміни в середині самого знання, комунікації стають тим феноменом, який фіксує трансформації ціннісних орієнтацій наукових співтовариств, зміну парадигм, дослідницьких програм.

Ключові слова: інформаційне суспільство, цінність, комунікація, наукове співтовариство.

На сучасному етапі розвитку науки досягнути специфіку наукового пізнання без врахування ціннісних характеристик, соціальних вимог та аксіологічних орієнтацій суспільства (і науковця зокрема) неможливо. Зі зміною ідеалів і цінностей науки змінюється сама її сутність, що впливає на мотивацію та пріоритети наукової діяльності. Проблема співвідношення наукових знань та етики не поставала з такою силою, яку ми спостерігаємо зараз: раніше прагнули до отримання знань, не розмірковуючи про наслідки цього процесу. ХХ ст. було відзначене кризою цінностей, яка виявилася у двох вимірах: з одного боку, відбулася трансформація вищих цінностей, деградація світських, з іншого – мало місце спекулятивне, ігрове та естетичне розмивання цінностей. Ці складні процеси пов'язані з глобалізацією та технічним прогресом. Тому логічним є переймання долею цінностей у ХХІ ст., їх відмирання чи ґрунтовне зміщення. Доля цінностей невід'ємна від умов соціалізації людини: стан сучасного суспільства, яке переживає значні зміни, відкриває справжнє значення та роль цінностей та ціннісних орієнтирів і для індивіда, і для соціуму. Особистість формується в суспільстві,

функціонування якого неможливе без відповідної системи цінностей, які, виступаючи інтегративною основою як для окремої людини, так і для будь-якої соціальної групи чи суспільства, визначають особливості соціалізації індивіда. “Загалом можна констатувати, що тип наукового мислення, який закладається в культурі тієї чи іншої історичної епохи, завжди узгоджений з характером спілкування та діяльності людей цієї епохи, обумовлений контекстом її культури” [9,с.615]. Яскравим прикладом є роботи Н.Лумана, М.Кастельса, М.Маклюєна, А.Турена, Ю.Габермаса, де соціум презентується як світ спілкування, у якому нові інформаційні засоби стають найважливішим інструментом орієнтації людини в світі та взаємодії людей один з одним.

Ціннісні аспекти науки та наукової творчості висвітлювались у працях І.С.Добронравової, Н.Н.Кісельова, Т.Куна, М.Г.Марчука, К.Попера, Р.Порті та інших, роботи яких слугували основою у висвітленні питань, які стосуються аксіологічних проблем сучасної науки. Питанню глобального інформаційно-комунікативного простору присвячені праці Р.Арона, Д.Бела, З.Бжезинського, О.Тофлера, М.Кастельса, серед вітчизняних авторів варто згадати В.Анрушенка, О.Базалука, В.Беха, С.Кримського та інших.

Мета статті – окреслити ціннісні виміри науки в умовах інформаційного суспільства. Відповідно до поставленої мети визначено головні завдання: по-перше, з'ясувати сутність поняття інформаційного суспільства та дослідити його основні комунікативні характеристики; по-друге, охарактеризувати ціннісні орієнтації суспільства ХХІ ст. як соціокультурну передумову трансформації наукового пізнання та формування ціннісних настанов науковця.

У ХХІ ст. людство остаточно перейшло в нову епоху – інформаційну, яка характеризується зростанням обсягу інформації, телекомунікаційним розвитком, удосконаленням інформаційних технологій, вільним доступом до інформаційних ресурсів, глобалізацією та інформатизацією всього суспільства. У величезному розмаїтті літератури, присвяченій проблемам інформаційної ери, автори не часто погоджуються один з одним щодо її основних характеристик і суспільного значення, натомість вони однакові в тому, що інформація відіграє особливу роль у сучасному світі, це поняття, яке сформувалось як загальнонаукове, стало символом постіндустріального суспільства. Вперше про суспільство, засноване на роботі з інформацією, почали вести мову на початку 50-х років ХХ ст. з появою кібернетики та математичної теорії зв'язку: К.Шенон, Н.Вінер, Дж. фон Нейман, А.Тюрінг, А.Н.Колмогоров. Їхні роботи мали не так науковий, як футурологічний характер.

Термін “інформаційне суспільство” з'явився дещо пізніше, наприкінці ХХ ст. в період загальної інформатизації та комп'ютеризації. Це концепції постіндустріального суспільства, суспільства третьої хвилі, епохи великого вибуху, розлому епох, постмодерну та ін. Найбільш визначними стали автори Д.Бел, Е.Тофлер, Ф.Фукуяма, А.Турен, Ж.Бодріяр, Ж.Ліотар, К.Попер, З.Бжезинський, та інші, які вважали, що “інформаційне суспільство” – це особливий вид суспільної формації пізніх різновидів